

MUŽ, KTERÝ PŘECENIL ČESKOU DUŠI, ANEB ÚTĚKY JOSEFA BRYKSE

Ján Novák

2007 / 52 min.

Snímek přináší ve vzpomínkách spoluvězňů a komentářích historiků příběh letce RAF Josefa Brykse, který byl za druhé světové války sestřelen a vězněn v nacistických táborech. Po skončení války se stal – stejně jako mnozí jiní vojáci, kteří bojovali v západních armádách – na základě vykonstruovaného procesu obětí komunistické perzekuce. Josef Bryks jako voják z povolání uprchl po vypuknutí druhé světové války do Velké Británie a stal se členem královského letectva. V průběhu bojů byl sestřelen a dostal se do německého zajetí. Zde začala jeho neobyčejná cesta, složená z mnoha útěků a následných zajetí v německých vojenských lágrech. Během pobytu ve Velké Británii se seznámil se svou budoucí ženou Trudie Roseovou, se kterou se v roce 1945 vrátil do Československa, kde se jim narodila dcera. Osud vojáků ze západní fronty však po válce nebyl jednoduchý. „V Praze to bylo divný, tam bylo ještě plno komunistů, kteří se na nás dívali i v té době podezřele,“ vzpomíná na návrat do vlasti letec a Bryksův spoluvězeň Otakar Černý. Krátce po komunistickém puči v roce 1948 byl Bryks obviněn z přípravy ilegálního přechodu hranic a odsouzen na deset let. Manželka, kterou poslal i s dcerkou zpět do Británie, se neúspěšně snažila o jeho propuštění. Poté co byl obviněn z přípravy útěku, mu byl trest navýšen o dalších dvacet let. Jeho pobyt v komunistických lágrech byl o mnoho těžší než léta strávená v německých koncentracích. Prošel mnoha věznicemi a pracovními tábory, choval se vzpurně a pověst „útěkáře“ mu spíše přitížila. S vědomím, že jej v cizině čeká manželka s dcerou, začal v lágru v Jáchymově tvrdě pracovat a z vydělaných peněz podporoval svoji rodinu. Když mu tuto možnost a takřka jedinou jistotu v roce 1955 znemožnili, propadal silným depresím. Z komunistického vězení se již nevrátil – v roce 1957 zemřel v jednom z jáchymovských lágrů. Snímek je působivým svědectvím o odhodlání a vlastenectví muže, jehož osud poznamenaly dva zločinecké režimy. ▶